

Η Οπτικοακουστική Παιδεία ως απαραίτητο συμπλήρωμα των μαθημάτων Γλωσσικής Επικοινωνίας και Έκφρασης

εισήγηση του Μένη Θεοδωρίδη, συντάκτη του προταθέντος Προγράμματος Σπουδών για την Οπτικοακουστική Έκφραση στο Νέο Σχολείο, όπως παρουσιάστηκε στη διημερίδα (4,5/4/2019) του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, "Σύγχρονες Διδακτικές Μέθοδοι και Προγράμματα Σπουδών"

Η Οπτικοακουστική Παιδεία αναφέρεται σε γνώσεις και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να επικοινωνεί ο νέος πολίτης χρησιμοποιώντας εικόνες και ήχους και, βέβαια, να επιλέγει και να αντιμετωπίζει κριτικά τα οπτικοακουστικά κείμενα. Πρόκειται δηλαδή για τη δυνατότητα να "διαβάξει" ο μαθητής οπτικοακουστικά κείμενα και να "γράφει" οπτικοακουστικά κείμενα. Η οπτικοακουστική έκφραση λοιπόν μπορεί να μην ορίζεται ως γλώσσα, αλλά σίγουρα αποτελεί ένα εναλλακτικό, πολυτροπικό σύστημα επικοινωνίας η διδασκαλία του οποίου έχει πάρα πολλά από τα χαρακτηριστικά της διδακτικής των γλωσσικών μαθημάτων.

Η οπτικοακουστική έκφραση μπορεί να έχει δομή, ρυθμό, στίξη, να αξιοποιεί αφηγηματικές μεθόδους, να κάνει συμβολισμούς, μεταφορές και επί πλέον να επιτρέπει τη δημιουργία αναγνωρίσιμου αφηγηματικού στυλ. Το σημαντικό μάλιστα χαρακτηριστικό της οπτικοακουστικής έκφρασης είναι ότι γοητεύει τους μαθητές καθώς -παρά την κυρίαρχη ψηφιακή κουλτούρα- η εικόνα και ο ήχος παραμένουν ως καθοριστικά συστατικά των νεανικών κειμένων. Έτσι, εισάγονται πρόθυμα στο χώρο της γλωσσικής φόρμας βιώνοντας με ένα σύγχρονο τρόπο το προαιώνιο αίτημα κατασκευής μηνυμάτων:

"Πώς να το πω ώστε να με καταλάβουν καλύτερα;"

Ενώ δηλαδή οι μαθητές δεν ενδιαφέρονται να διακρίνουν τα φορμαλιστικά στοιχεία του γραπτού και του προφορικού λόγου, γοητεύονται διαπιστώνοντας το εντυπωσιακό αποτέλεσμα του γρήγορου ή του αργού μοντάζ σε ένα κινηματογραφικό απόσπασμα που επιλέγουν. Ένα τέτοιο Πρόγραμμα Οπτικοακουστικής Παιδείας θα έπρεπε να διατρέχει συστηματικά όλη την Υποχρεωτική Εκπαίδευση από την Προσχολική ηλικία μέχρι την Γ' Γυμνασίου.

Στην αντίληψη αυτή, ένα "χαλαρό" Πρόγραμμα Σπουδών Οπτικοακουστικής Παιδείας θα πρέπει να συνδέεται με την ύλη όλων των μαθημάτων. Οι καθηγητές της Ιστορίας, των Κοινωνικών Επιστημών, των Φυσικών Επιστημών δεν έχουν ανάγκη υποστήριξης του μαθήματός τους από κάποιο φιλόλογο. Παραδίδουν το

μάθημά τους, αναθέτουν εργασίες και ασκήσεις αξιοποιώντας την προσωπική τους γλωσσική σκευή. Ανάλογα, κάποιες -λίγες- από τις εργασίες αυτές, θα μπορούσαν να αποτελούν ευκαιρίες για οπτικοακουστικά κείμενα σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Οι μαθητές αξιοποιώντας την ΟΑ Έκφραση στο πλαίσιο πολλών, διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, συνειδητοποιούν τις επικοινωνιακές δυνατότητες αυτού του πολυτροπικού συστήματος επικοινωνίας. Συνειδητοποιούν ότι είδη σύγχρονου λόγου που χρησιμοποιούμε καθημερινά, όπως η περιγραφή, η επιχειρηματολογία η έκθεση απόψεων μπορούν σε αρκετές περιπτώσεις να αναπτυχθούν με οπτικοακουστικά εργαλεία. Το συνοπτικό πλαίσιο της παρούσας εισήγησης δεν επιτρέπει να δοθούν τέτοια παραδείγματα. Ενδεικτικά μόνον ας κατανοήσουμε την εκπαιδευτική αξία μαθητικών ταινιών που θα δημιουργούνται, στο πλαίσιο κάποιου μαθήματος, από ομάδες μαθητών οι οποίες θα αναλαμβάνουν να εκλαϊκεύσουν μια μικρή ενότητα της ύλης που μελέτησαν. Μέσα από τέτοιες δραστηριότητες θα καλλιεργηθεί στο χώρο της εκπαίδευσης οπτικοακουστική συνείδηση¹.

¹ Εκτενέστερη διατύπωση προτάσεων που συστηματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Διημερίδας για την Κινηματογραφική Παιδεία, 9-10/10/2020, Καρπός. Αναπόφευκτα περιέχονται και κάποιες επικαλύψεις με την κυρίως εισήγηση στην εκδήλωση του ΙΕΠ:

Προσωπικά πιστεύω πως θα ήταν μια καινούργια διάσταση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση, η παροχή οπτικοακουστικής παιδείας μέσα από κάθε μάθημα, μέσα από κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα. Με μικρές ομαδικές ασκήσεις οπτικοακουστικής έκφρασης (έστω μια φορά το χρόνο σε κάθε μάθημα σε όλη τη διάρκεια της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης) όπου θα συντονίζονται όλοι οι εκπαιδευτικοί, ανεξαρτήτως ειδικότητας, ο καθένας στο μάθημά του και σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς στόχους του γνωστικού του αντικειμένου. Παράλληλα, στα γλωσσικά μαθήματα, θα αναζητούνται -έστω εμπειρικά- οι εκφραστικές δυνατότητες της οπτικοακουστικής δημιουργίας.

Ξεκινώντας από την προσχολική ηλικία μέχρι την τρίτη Γυμνασίου, σε κάθε γνωστικό αντικείμενο (Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Φυσικές Επιστήμες κ.λπ.), θα πρέπει όλοι οι μαθητές/τριες, αφού οργανωθούν σε μικρές ομάδες των 3-5 ατόμων (δηλαδή αφού σε κάθε τάξη σχηματιστούν περίπου 5-6 μικρές ομάδες), κάθε μικρή ομάδα στη διάρκεια της χρονιάς να πραγματοποιεί ένα, το πολύ τρίλεπτο οπτικοακουστικό έργο. Τα έργα όλων των μικρών ομάδων θα πρέπει να συνδέονται με τη διδακτέα ύλη του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου και να συζητούνται πολύ συνοπτικά στην τάξη με κριτήριο πάντοτε τους γνωστικούς στόχους του μαθήματος. Την ευθύνη της στοιχειώδους διδακτικής καθοδήγησης και επεξεργασίας των έργων αυτών θα έχει ο εκάστοτε εκπαιδευτικός του γνωστικού αντικειμένου. Όλη αυτή η δραστηριότητα θα λογίζεται ως εργασία-project στο αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο.

Λογαριάζοντας ότι σε κάθε γνωστικό αντικείμενο θα ανατίθεται ένα οπτικοακουστικό έργο κάθε χρόνο, κάθε μαθητής/τρια στη σχολική του/της διαδρομή θα αποκομίζει -μέσα από τουλάχιστον 3-4 διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα- εμπειρία παραγωγής τουλάχιστον 3-4 απλών οπτικοακουστικών έργων σε κάθε τάξη. Σε κάποιες μεγαλύτερες τάξεις με περισσότερα γνωστικά αντικείμενα οι παραγωγές αυτές θα είναι περισσότερες. Όπου αυτό συναντά πρακτικά ή άλλα εμπόδια πραγματοποίησης, θα παράγονται μόνον 1-2 ΟΑ έργα από κάθε σχολική τάξη αξιοποιώντας το τυχόν υπάρχον δυναμικό συναδέλφων και γονέων.

Ενδεικτικά παραδείγματα οπτικοακουστικών έργων σε συνάρτηση με τη διδακτέα ύλη κάθε γνωστικού αντικειμένου: προσχολική ηλικία: ποτίζω μια γλάστρα σε τέσσερις διαδοχικές φωτογραφίες με ή χωρίς λεζάντες. Δημοτικό: καταγράφουμε με 12-15 διαδοχικές φωτογραφίες μια λαϊκή αγορά, τα προϊόντα που πωλούνται σε μια συγκεκριμένη εποχή και (σε λεζάντες) τα ακριβή λόγια που χρησιμοποιούν οι πωλητές διαλαλώντας τα προϊόντα τους. Γυμνάσιο: εκλαϊκευτική παρουσίαση της έννοιας της βαρύτητας σε ένα τρίλεπτο βίντεο. Διάλογος μεταξύ του Καποδίστρια και μιας ιστορικής προσωπικότητας της εποχής του.

Επιπλέον, στο μάθημα της Γλώσσας θα πρέπει, κάθε χρόνο, να πραγματοποιούνται 1-2 πολύ απλές δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης με την ευθύνη των εκπαιδευτικών γλώσσας (ελληνικής ή/και ξένης). Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν θέαση ταινίας και αναστοχασμό, ή ακόμα δραστηριότητες δημιουργικής οπτικοακουστικής έκφρασης. Παραδείγματα τέτοιων ομαδικών δραστηριοτήτων που μπορούν να πραγματοποιηθούν από μη εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς, δίνονται στο [Πρόγραμμα Σπουδών](#) και στον αντίστοιχο [Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό](#) (πχ περιγράψω την αγαπημένη μου γωνιά στο σπίτι, συγκρίνω την οπτικοακουστική απόδοση ενός βιβλίου με το πρωτότυπο, συγκρίνω σε δύο επιλεγμένα αποσπάσματα το αφηγηματικό στυλ δύο διαφορετικών κινηματογραφικών δημιουργών, οπτικοποιώ ένα σίχο που επέλεξα). Ο εκπαιδευτικός γλώσσας μπορεί να επιλέγει από τις δραστηριότητες του Οδηγού, εκείνες που καλύτερα συνδυάζονται με τους γνωστικούς στόχους του μαθήματος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, στα δέκα χρόνια της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης όλοι/ες οι μαθητές/τριες θα έχουν εξοικειωθεί με την οπτικοακουστική έκφραση και θα έχουν "εγγράψει" μερικές εμπειρίες καλλιτεχνικής κινηματογραφικής έκφρασης καθώς και κάποιο στοιχειώδη τρόπο συζήτησης-μελέτης μιας ταινίας. Αναμφισβήτητα, στα αστικά κέντρα και σε πλατφόρμες ειδικών φορέων, όσοι/ες μαθητές/τριες ενδιαφερθούν για πιο ουσιαστική μελέτη του κινηματογράφου, θα αναζητήσουν τους δρόμους που όλοι οι φίλοι του κινηματογράφου ακολουθούν στην προσωπική τους πορεία.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών οποιασδήποτε ειδικότητας σε θέματα οπτικοακουστικής παιδείας -όπως περιγράφεται παραπάνω- δεν πρέπει να τίθεται ως προϋπόθεση για την ευθύνη καθοδήγησης απλών δραστηριοτήτων ΟΑ Παιδείας. Με πρωτοβουλία του ΥΠΕΠΘ, επιμορφωτικοί κύκλοι για θέματα ΟΑ Παιδείας θα πρέπει, κατά περιφέρειες, να παρέχονται δωρεάν σε τακτές ημερομηνίες προς όσους εκπαιδευτικούς επιθυμούν. Τέτοιοι επιμορφωτικοί κύκλοι θα μπορούν να είναι ολοκληρωμένης Οπτικοακουστικής Παιδείας (40-60 ωρών) ή για επιμέρους εξειδικευμένα θέματα (15-20 ωρών).

Επίσης, όπου αυτό είναι δυνατόν, οι κατά τόπους εκπαιδευτικοί που θα καθοδηγούν δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας, θα μπορούν -με δική τους πρωτοβουλία- να προσκαλούν επαγγελματίες του Κινηματογράφου και των Μέσων προκειμένου να πραγματοποιήσουν πιο φιλόδοξα project που θα απευθύνονται στους κατά τόπους δικούς τους μαθητές ή σε περιορισμένες ομάδες ενδιαφερόμενων μαθητών.

Σε εθνική κλίμακα όμως, η γόνιμη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών στις ελάχιστες δραστηριότητες ΟΑ παιδείας, στο πλαίσιο διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων όπως περιγράφεται παραπάνω -και με τη στήριξη των κατά τόπους επιμορφώσεων- μπορούμε να ελπίζουμε ότι σιγά-σιγά θα οδηγήσουν σε ολοένα πιο εξελιγμένες μορφές οπτικοακουστικής δραστηριότητας και θα διαμορφωθούν νέοι πολίτες με στοιχειώδη οπτικοακουστική (και προφανώς κινηματογραφική) συνείδηση.

Στην κατεύθυνση αυτή, προκύπτει ανάγκη για ένα 'χαλαρό' Πρόγραμμα Σπουδών για την Οπτικοακουστική Έκφραση στις δύο βαθμίδες της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης που να απευθύνεται **στο σύνολο των μαθητών σε εθνική κλίμακα**. Προφανώς θα πρέπει να υλοποιείται μέσα από απλές δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης ώστε να μπορεί να υποστηρίζεται επαρκώς από όλους τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς όλων των σχολικών μονάδων χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις εξοπλισμού και εξειδίκευσης.

Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης θα αποκαλύπτουν στα παιδιά τις πολλές, διαφορετικές, υποκειμενικές οπτικές που μπορούν να εκφραστούν σχετικά με την πραγματικότητα γύρω μας. Σ' αυτό συμβάλλει η ανάθεση, σε διάφορες ομάδες μαθητών, παραγωγής απλών ΟΑ κειμένων πάνω στο ίδιο θέμα και, στη συνέχεια, η κριτική ανάλυσή τους μέσα στην τάξη.

Εξίσου σημαντική για τη λειτουργία του νέου πολίτη είναι η ανάπτυξη κριτηρίων για την αξία της διαμεσολαβημένης ενημέρωσης. Σε κάθε ευκαιρία επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα θέματα της Οπτικοακουστικής Παιδείας είναι ανάγκη να υπογραμμίζεται η διάσταση της κατασκευής και των υποκειμενικών επιλογών του δημιουργού κάθε οπτικοακουστικού έργου. Στόχος είναι να αναπτύξουν οι μαθητές την ικανότητα όχι μόνον να στέκονται κριτικά (και όχι υπερβολικά καχύποπτα όπως συχνά συνηθίζεται) απέναντι στα οπτικοακουστικά μηνύματα που μας απευθύνονται, αλλά ταυτόχρονα να συμπλιωθούν με την ιδέα ότι χάρη στα μηνύματα αυτά ολοκληρώνουμε και πλουτίζουμε την προσωπική μας άποψη για την κοινωνική πραγματικότητα αντλώντας στοιχεία από οπτικοακουστικά έργα που -αν και αποτελούν κατασκευές και επιλεγμένες οπτικές- μπορεί να είναι εμπνευσμένες καλλιτεχνικές προτάσεις ευαίσθητων δημιουργών. Ζητούμενο λοιπόν μέσα από την Οπτικοακουστική Παιδεία είναι και η κατανόηση της οπτικής του άλλου καθώς και η εξοικείωση με την διαφορετικότητα που εκφράζει η οπτική αυτή.

Πέρα όμως από τις ανάγκες αυτές, γνωρίζουμε ότι η γλώσσα δεν μπορεί πραγματικά να διδαχτεί αν δεν έρθουν οι μαθητές σε επαφή με την καλλιτεχνική της έκφραση, δηλαδή τη λογοτεχνία! Και βέβαια, η πιο ολοκληρωμένη και καλλιτεχνικά σύνθετη μορφή οπτικοακουστικής καλλιτεχνικής έκφρασης είναι ο κινηματογράφος. Η εξοικείωση λοιπόν με τον κινηματογράφο είναι, ως διδακτική αναγκαιότητα αντίστοιχη με την αναγκαιότητα εξοικείωσης με τη λογοτεχνία για τη διδασκαλία της γλώσσας. Επιπλέον, η κατά καιρούς προβλεπόμενη κινηματογραφική εμπειρία θα έρχεται να διευρύνει στη συνείδηση των μαθητών τα εκφραστικά, αισθητικά και

ιδεολογικά όρια του Μέσου. Έτσι η συνάντηση του μαθητή-θεατή με τα ιδιόμορφα συμβολικά συστήματα του καλλιτέχνη-δημιουργού, θα αποτελεί επικοινωνιακό πλούτο και θα καθιστά το κινηματογραφικό έργο πεδίο ανάπτυξης κριτικού λόγου και πηγή προσωπικής απόλαυσης. **Ο κινηματογράφος θα συμβάλει στη διδασκαλία του οπτικοακουστικού λόγου ακριβώς όπως η λογοτεχνία συμβάλλει στη διδασκαλία της γλώσσας .**

Μέσα από τον κινηματογράφο οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν τις εκφραστικές δυνατότητες της οπτικοακουστικής έκφρασης. Δηλαδή "διαβάζοντας κινηματογραφικές ταινίες" και, όσο γίνεται, "γράφοντας"- δημιουργώντας κινηματογραφικά έργα, θα εξοικειωθούν με την οπτικοακουστική έκφραση ως εργαλείου παγκόσμιας επικοινωνίας και κατανόησης. Εδώ θα πρέπει να καλλιεργηθεί ένα πλαίσιο απόλαυσης της καλλιτεχνικής οπτικοακουστικής έκφρασης πέρα από μαθησιακές σκοπιμότητες και πέρα από την εξυπηρέτηση γνωστικών προτεραιοτήτων. Στις λίγες ευκαιρίες που είναι εφικτό να έχουν οι μαθητές για να παρακολουθήσουν ολόκληρες κινηματογραφικές ταινίες στο σχολείο, δεν θα πρέπει να αναζητείται κάποιο στενά γνωστικό-εκπαιδευτικό άλλοθι αλλά απεναντίας θα πρέπει να εξοικειώνονται με την κινηματογραφική αισθητική και με τον κοινωνικό στοχασμό που διατυπώνουν οι δημιουργοί των ταινιών.

Με αυτούς τους στόχους γίνεται κατανοητό ότι εδώ δεν γίνεται λόγος για δραστηριότητες που απευθύνονται σε μικρές ομάδες ενδιαφερόμενων μαθητών ή ακόμα σε τάξεις ή σχολικές μονάδες που έχουν το προνόμιο να παρακολουθήσουν κάποιες προβολές και να εμπλακούν στη δημιουργία μικρών σχολικών παραγωγών. Ιδανικά, αναφέρομαι σε πολύ απλές δραστηριότητες παρακολούθησης ταινιών και πολύ απλές δραστηριότητες οπτικοακουστικής έκφρασης που -βασιζόμενες σε κάποιο 'χαλαρό' και ευέλικτο αναλυτικό πρόγραμμα- θα πρέπει να είναι δραστηριότητες εφαρμόσιμες από το **σύνολο του μαθητικού πληθυσμού σε όλη την επικράτεια ως βασικού συστατικού της εθνικής εκπαίδευσης**. Φυσικά αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με μια απόφαση, παρά μόνον με στοχευμένα βήματα που θα επιτρέψουν στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς να αφομοιώσουν την καινοτομία αυτή. Σχετικές προτάσεις είχαν διατυπωθεί στο Πρόγραμμα Σπουδών για την Οπτικοακουστική Έκφραση στο πλαίσιο των προτεινόμενων Προγραμμάτων Σπουδών για το Νέο Σχολείο (πρόγραμμα που όμως δεν ολοκληρώθηκε).

Κάνοντας λοιπόν λόγο για ένα Πρόγραμμα Σπουδών για την Οπτικοακουστική Έκφραση, δεν αναφερόμαστε σε ένα Πρόγραμμα Σπουδών για τον κινηματογράφο,

δεν αναφερόμαστε σε ένα Πρόγραμμα Σπουδών για την Εκπαίδευση στα Μέσα, δεν αναφερόμαστε σε ένα Πρόγραμμα Σπουδών για τις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής. Αναφερόμαστε στη διδασκαλία μιας σύγχρονης, εναλλακτικής "γλώσσας" με εικόνες και ήχους που θα αποτελέσει εφόδιο για κάθε νέο πολίτη. Βέβαια κάθε άλλη μικρή ή μεγάλη παρέμβαση, που συντελείται από μικρούς ή μεγαλύτερους φορείς πολιτισμού δεν είναι καθόλου αμελητέα. Πρέπει να υποστηρίζεται ως φυτώριο ελπίδων και οραμάτων πολιτισμού αλλά τελικά είναι καταδικασμένη να κινείται στα όρια του παιδαγωγικού και εκπαιδευτικού ακτιβισμού.

Επισημάνσεις:

- **Κινηματογραφική Παιδεία και Εκπαίδευση στα Μέσα: μια ενδιαφέρουσα σχέση**
Δεν είναι εύκολο να διακρίνουμε ούτε μία έννοια Κινηματογραφικής Παιδείας η οποία, ταυτόχρονα, να μην είναι έννοια της Εκπαίδευσης στα Μέσα. Πιστεύω πως τα δύο αντικείμενα μπορούν να θεωρηθούν ως οι δύο ξεχωριστές αλλά και συμπληρωματικές όψεις τους ίδιου νομίσματος. Μελετώντας την αισθητική του κινηματογράφου (πλάνα, γωνίες της κάμερας, κινήσεις της κάμερας, μοντάζ κ.λπ.) είναι σαν να μελετάμε μια γλώσσα για να μπορέσουμε να εκφράσουμε ένα μήνυμα. Από την άλλη, μελετώντας το περιεχόμενο μιας ταινίας ή τις κοινωνικές απόψεις που εκφράζει, δεν διαφέρει από τη μελέτη θεμάτων αναπαράστασης σε μια ταινία.
Φυσικά, στην Κινηματογραφική Παιδεία εστιάζουμε στην ταινία ως έργο τέχνης ενώ στην Εκπαίδευση στα Μέσα αναλύουμε την ταινία ως οπτικοακουστικό κείμενο. Κάποιοι μάλιστα υποστηρίζουν πως η 'μιντιακή' ανάλυση είναι ένας πιο "επιστημονικός" και "αντικειμενικός" τρόπος προσέγγισης ενός οπτικοακουστικού κειμένου ενώ η κινηματογραφική ανάλυση είναι ένας πιο υποκειμενικός και διαισθητικός τρόπος προσέγγισης μιας ταινίας. Η αλήθεια είναι ότι -στο πλαίσιο του Δημοτικού και του Γυμνασίου- και τα δύο εργαλεία ανάλυσης προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια στην κατανόηση ενός οπτικοακουστικού κειμένου. Με αυτήν την έννοια, είναι λογικό να αναφερόμαστε σε όλες τις ανάλογες εκπαιδευτικές δραστηριότητες ως δραστηριότητες Οπτικοακουστικής Παιδείας.
- **Καταστρώνοντας μια πρόταση:**
Είναι επιτακτικό να προκύψουν συνέργειες με στόχο την ανάπτυξη μιας πιθανής πρότασης για την εισαγωγή της Οπτικοακουστικής Παιδείας στο επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών. Αυτό σημαίνει την επιλογή κάποιων ελάχιστων γνώσεων και εμπειριών που θα μπορούσαν να απευθύνονται σε όλους τους μαθητές κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο, σε αντίθεση με ένα μάθημα επιλογής που θα μπορούσαν να επιλέγουν μόνον οι ενδιαφερόμενοι μαθητές. Δηλαδή, η κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να μπορεί να υλοποιηθεί ακόμα και στις πιο ακριτικές περιοχές με τον ελάχιστο οπτικοακουστικό εξοπλισμό και με έλλειψη εξειδικευμένων εκπαιδευτών. Είναι ένα τέτοιο όραμα εφικτό και ρεαλιστικό;

Μια κοινή πρακτική σε πολλές χώρες της Ευρώπης είναι να αφήνουν τέτοιες πρωτοβουλίες σε ανεξάρτητους οργανισμούς οι οποίοι υποστηρίζονται οικονομικά από το κράτος, για να υλοποιήσουν τα δικά τους έργα σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα σχολεία. Μια ακόμα πρόταση θα ήταν η παράλληλη ανάπτυξη και των δύο παραπάνω πρακτικών.

*